

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniki prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XI. Čena lista \$3.00. Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., Ponedeljek, 9. Septembra (Sept. 9) 1918. Yearly subscription \$3.00 ŠTEV.—NUMBER 211.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZAVEZNIŠKE ARMADNE SO DOSPELE NA STARO FRONTO

REVOLTE V NEMŠKI ARMADI IN FLOTI.

20,000 dezertirjev v Berlinu; morská bitka z upornimi pomorščaki.

PUNTARSKI BAVARCI.

London, 8. sept. — Iz Rotterdama poročajo, da se je uprla cela bavarska divizija v okolih reke Scarpe vzhodno od Arrasa na zapadnem bojišču. Dalje poročajo o velikih dezertacijah iz nemške armade. Neko poročilo se glasi, da so samo v Berlinu prijeli okrog 20 tisoč dezertirjev.

(Fakt, da je bilo pred nekaj dnevi razglašeno obsedno stanje v Berlinu, potrjuje vest, da so te vesti o dezertacijah najbrž resnične.) London. — Iz Kodanja poročajo "Exchange Telegraphu", da je vojaški poveljnik v okrožju Altona na Pruskem izdal proglas, v katerem grozi s smrtno kaznijo vsakomur, kdor bi namenoma poškodoval železniški tir in s tem izpostavil nevarnosti vojaške vlake.

Atlantška luka. — Tukaj se je raznesla vest, da se je moštvo nemške podmarnice podalo ameriškim patrolnim ladjam. Iz Washingtona še ni potrdila.

Kodanj čez London. — Iz Nemčije so prišle vesti o revoltil v nemški mornarici. Uprli so se pomorščaki, ki so bili izbrani za službo na potapljačih. Uporniki so zasegli štiri torpedovke in odrinili proti Norveški, toda nemške bojne ladje so jih dohiteli in vnela se je krvava bitka, v kateri sta bili potopljeni dve torpedovki z upornim moštvom, dočim sta bili ostali dve torpedovki zajeti s puntarji vred. Bitka se je vršila blizu danskega obrežja in pozneje je morje vrlo na suho več trupel nemških pomorščakov, ki služijo v dokaz o revoltil.

Amsterdam. — V Lipskem (Leipzig) so se pojavile v restavracijah papirnate servijete z napisom: "Ne pritožujte se, ker pritožbe nič ne pomagajo. Bog in Heidenburg!"

Washington, D. C. — Državni department prejema neprestano poročila o naraščajoči nezadovoljnosti in revoltah v nemški armadi in mornarici kakor tudi o revolucionarnem gibanju v Avstro-Ogrski. Državni tajnik Lansing pravi, da vlada posvečuje veliko pozornost tem poročilom.

Britiški glavni stan v Franciji. — V nemški armadi se vedno bolj pojavljajo revolucionarni duhovi. Mnogi nemški vjetniki pripovedujejo o razpiranju pacifističnih in revolucionarnih tiskovnih med četami.

Po izpovedbah vjetnikov je največ revolucionarnih letakov razdeljenih med bavarskimi vojniki. Vsebinsko letakov je protipruska in protivladna in vojakom se pripo-roča, da naj položijo puške. Dalje je prišlo na dan, da so vojniki 137. pionirskega bataljona 52. divizije ustrelili svojega poveljujočega častnika, ki je hotel ustaviti paniko med njimi.

Vjeti bataljonski ranocelnik je izpovedal: "Naši polkovni častniki so mnenja, da se bo general Ludendorff umikal toliko časa, dokler zavezniški ne omagajo, medtem pa drži svoje "najboljše divizije" za protiofenzivo." Dalje je rekel ranocelnik, da bo Nemčija sklenila mir za vsako ceno, če zavezniški pridejo do Rene. Po njegovem mnenju je možno, da zavezniški dosežejo Reno.

VREME.

Chicago in okolica: V ponedeljek gorko in dež ponoči; v torek hladno.

Varjenje piva ustavljeno po 1. decembru t. l.

Vlada je ustavila varjenje piva, da se prihrani žito in kurivo. Wilsonova proklamacija.

VOJNA NAREDBA.

Washington, D. C. — Živilska uprava naznanja, da preneha varjenje piva in drugih varenih opojnih pijač s prvim decembrom. Odredba je bila izdana kot vojna potreba.

Naznanilo pravi, da so se spoznameli glede odredbe na konferencah, katerih so se udeležili predsednik Wilson in zastopniki kurivne, živilske in železniške uprave.

Takoj je bila izdana naredba, ki prepoveduje nakup žita za varjenje piva in drugih opojnih pijač.

Medtem, ko je bila izdana prepoved za varjenje piva in drugih opojnih pijač, je senat sprejel k poljedelskemu naknadnemu proračunu dodatek, ki prepoveduje izdelovanje vsakovrstnih opojnih pijač s prihodnjim prvim julijem. Glasovanje se ni vršilo po imenih.

Predloga gre zopet pred zbornico in skoraj zanesljivo tudi pred kongresni konferenčni odbor.

Tovarnarji za neopojne pijače so bili posveščeni, da jim bodo znižali kurivo.

Pivovarnarji so pričakovali prepoved za varjenje piva, ker je bila 3. julija izdana odredba, da se za pivovarne zniža odmerek premoga za trideset odstotkov.

AMERIŠKE IZGUBE SO NARASLE NA 30,174 MOŽ.

Washington, 8. sept. — Vojni department je v zadnjih štiriindvajsetih urah objavil 391 imen mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Skupne izgube v ameriški armadi in mornariki pehoti so narasle do danes na 30,174 mož. 27,173 mož odpade na armado in 3001 na mornarsko pehoto. Med temi je 6154 mož ubitih.

General March, šef generalnega štaba, je izjavil, da je poleg ob javljenih izgub tekem časa odkar je ameriška armada aktivna na fronti, bilo še okrog 20,000 mož lahko ranjenih, toda imena teh ranjencev niso bila sporočena nikomur iz razloga, ker so možje okrevali in se vrnili na fronto predno bi bilo poročilo prišlo v Ameriko. Ker so torej bile rane malenkostne, ni hotel glavni stan vzhemirjati sorodnikov prizadetih vojakov. Tega sistema se bo glavni stan držal tudi v bodoče.

Dalje je izjavil general March, da odslej bo glavni stan v Franciji pošiljal vojnemu departmentu na objavo le imena mrtvih in pogrešanih, dočim bodo imena ranjenih poslana po kurirju dvakrat v tednu.

TELEFONISTKE DOBE POVIŠANO MEZDO.

Chicago, Ill. — Chicago Telephone kompanija naznanja, da povisa mezdo telefonistkam, kar pomnoži družbine troške za \$280,000 na leto. Po novem sistemu bodo telefonistke prejele časinspol za nadčas in za prvo nedeljo. Drugo nedeljo in ob praznikih prejmejo dvojno mezdo.

Kompanija je opazila, da več telefonist zapusti delo, kot jih lahko izvežba. Družba upa, da s povišanjem meзде pridrži telefonistke službi.

RAZPRAVE O DAVČNI PREDLOGI V ZBORNICI.

Proti davčni predlogi je prišlo mnogo protestov in stvar se najbrj zavleče.

MNOGE SPREMEMBE.

Washington, D. C. — Zbornica je pričela razpravljati o davčni predlogi, ki določa najvišjo vsoto, kar jih je bilo kedaj predloženih ameriškeinu kongresu. Mr. Kitchinu, predsedniku davčnega odseka, bo vzelo ves dan, da razloži predlog in odgovarja na vprašanja. Ob istem času je pričelo tudi zaslišanje pred senatnim finančnim odsekom o predlogi. Zaslišanje bo trajalo mogoče par tednov, potem pride debata v senatu. Nastale bodo tudi diference med zbornico in senatom in predloga pojde pred kongresni konferenčni odbor, preden jo podpisje predsednik in postane zakon. Za izravnaje diference pred kongresnim konferenčnim odborom pojde zopet nekaj časa in vsled tega bo predloga težko sprejeta pred kongresnimi volitvami v jeseni.

Prvi protest proti davčni predlogi je došel od tverd, ki sprejemajo naročila po pošti. V angleškem jeziku pravijo tem tverdкам "mail order houses". Davčna predloga določa za te tverdke enodstoten davek od prodaje \$100,000 dolarjev v letu. G. H. Elswald iz New Yorka se je pritožil, da je davek izjemoma naložen ravno na te tverdke.

Mešetarji z vrednostnimi papirji, delnicami, zadolžnicami so seveda tudi protestirali. Zanje je vložil protest John Hinkley iz Baltimoreja, ki je bil odposlanec ondotne borze. Zanje je določenih od \$100 do \$250 davka na leto. Hinkley je dejal, da mešetarji ne morejo odvaliti davka na svoje odjemalce in zato želi, da se črta.

Kongresnik Fordway iz Michiganana in republikanec hoče predložiti več spremembnih predlogov. On je tudi član davčnega odseka. Opozoriti hoče zbornico, da ni povišani uvozninski davek, poleg pa ima še druge predloge, s katerimi ne soglašja večina v davčnem odseku.

Republikanski kongresnik Moore iz Pennsilvanije hoče predlagati tri dolare davka na sveženj bombaža. Drugi kongresniki menijo, da bi tak davek še bolj podražil obleko iz bombaževine, ki jo nosijo navadno le delavci. Vsi taki predlogi zavlačujejo razpravo in radi tega sodijo mnogi kongresniki, da predloga ne postane postava pred novembrom.

V senatu se vleče razprava o naknadnem poljedelskem proračunu. Predlogo zavlačujejo razni spremembni predlogi, najbolj jo je pa menda zakasnil prohibicionisti davek.

V četrtek so vzela obrambna poročila, ki ga je izdelala zvezna obrtna komisija, precej časa.

POMOČ FARMARJEM.

Washington, D. C. — Senator Gore je predlagal senatu pri razpravi o naknadnem poljedelskem proračunu, da se dovoli \$150,000,000 v pomoč farmarjem, ki so trpeli vsled suše. Denar naj bi se jim posodil v takih distriktih, v katerih so banke posodile denar farmarjem.

RUDARJA UTONILA V RUDNIKU.

Birmingham, Ala. — V rudnik pri Lewisburgu, Ala., je vdrla voda in utonila sta dva rudarja, dva pa pogrešajo.

Splošna gonja proti socialnim revolucionarjem.

Boljševiki groze z novim terorizmom valed napada na Lenina; položaj v Sibiriji.

RAZNO IZ RUSIJE.

Stockholm. — 121 Američanov in 72 Italijanov je prišlo iz Rusije čez Finsko nr švedska tla. Beguni pripovedujejo, da je Nikolaj Lenin umrl na rano, katero mu je zavedala napadalka Dora Kaplan.

Amsterdam. — Iz Moskve poročajo, da je sovjetska vlada ukazala zapreti vse socialne revolucionarje desnega krila stranke. Med arbiranimi je večje število popov.

London. — Semkaj je prišlo poročilo, da so boljševiki zaprli vso angleško kolonijo v Petrogradu; med zaprtimi je tudi konzul Woodhouse. V Moskvi so se tudi pojavile sovražnosti proti angleškim in francoskim državljanom.

Dalje poročajo, da so uporni kmetje vzeli Nižninogorod in sovjetske čete so se umaknile proti jugozapadu.

Boljševiki napovedali vojno Kitajski.

London. — Iz Harbina poročajo, da je sovjet v Blagovješčenku napovedal vojno Kitajski zadnji četrtak, ker je kitajska vlada poslala svoje čete v severno Mandžurijo.

Iz Tokija poročajo, da je japonska kavalerija napadla in razpršila boljševiške transporte na reki Usur. Na mandžurski fronti je general Semenov dosegel reko Onon.

Amsterdam. — Iz nemških virov oročajo, da šteje zavezniška armada v severni Rusiji 20,000 mož — Američanov, Angležev, Francozov in Srbov — katerim se je pridruži do 7000 ruskih in finskih prostovoljcev. Zavezniške čete se gibljejo ob železnieli v Murmanu in zdaj prodirajo proti Petrozavodsku.

V okrožju Dona je okrog 50,000 kozakov v boju z boljševiki, dočim je na vzhodni fronti do 80,000 Čehoslovakov in kozakov, katerim pomagajo razne druge protirevolucionarne frakcije. Vzhodno od Saratova se vrše ljuti boji in boljševiki javljajo o novih zmagah.

Množica je pretepla Leninovo napadalko.

London. — Iz Moskve poročajo zdaj prvič, da je Dora Kaplan, ki je obstrelila in težko ranila Lenina pred enim tednom, tudi v boljševiški in sleer v kritičnem položaju. Takoj po napadu na predsednika boljševiške vlade jo je napadla množica in zelo pretepla. Lenin je slabši po zadnjem poročilu.

Zavezniška zmaga na ruskem severu.

London. — Uradno poročilo o zavezniških operacijah v okrožju Arhangela se glasi: "Zavezniške čete so zadnji četrtak okupirale Ozozersko po hudem boju s sovražnimi četami, ki jih vodijo Nemei. Sovražnik je imel velike izgube in 150 mož so vjeli. Naše izgube so majhne.

JAHTA ZGORELA.

Aiconac, Mich. — Na parni jahti "Ivy" je eksplodirala signalna svetilka in zanetila ogenj, ki se je razširil v požar. Jahta je zgorela do vodne površine, osem oseb z jahte se je rešilo s čolnom. Škoda znaša \$25,000.

NEMCI ŽANJEJO PORAZ ZA PORAZOM POVŠOD.

Sovražnik je izgubil vse ozemlje, kar ga je pridobil v petih ofenzivah. Ljuti boji za glavne postojanke. Angleži vjeli 19,000 mož v osmih dneh.

London, 9. sept. — Vojni stanjava v svojem nočnem poročilu, da so angleške čete dospele na staro črto tudi na južnem delu zapadne bojne fronte. Sovražnik je počel odpor in ostri boji so se vršili večerj na več krajih. Angleži so napredovali dve milj v ameri proti St. Quentinu. Število vjetnikov v prvem tednu septembra presega 19,000.

Paris, 9. sept. — Nočna depeša vojnega stana se glasi, da so francoske čete večerj okupirale Vaux, Fluquiers in Hapencourt severno od Somme in Hamel na vzhodni strani. Zapadno od Servaisa ob reki Oisi so Francozi prodri v del gozda St. Gobain. Več sovražnih protinapadov je bilo odbitih.

Washington, 9. sept. — General Pershing poroča: "Južno od Aisne so naše čete okupirale Hapencourt in vjeli 50 mož. Nemški protinapadi so bili odbiti. Na Woeveru smo odbili dva sovražna vpada in vjeli nekaj mož. V Alzaciji je naša vpadna četa povročila precej izgub sovražniku."

London, 9. sept. — Nemški vojni stan je javil sinoči, da ni "nič novega" z bojišča. V dnevnem poročilu pravi, da se nemška armada na vsi fronti nahaja v novih pozicijah.

Z ameriško armado ob Aisni, 9. sept. — Zdan je dovoljeno poročati, da ameriške čete, ki se bore s francosko armado gen. Mangina severno od Soissons, in ki so se tako junaško odlikovale v bojih okrog Juvignya in Chavignya, tvore 32. divizijo z zapadnih držav.

London, 8. sept. — Francoske, britiške in ameriške čete so večerj napredovale nadaljnih pet milj na 50 milij dolgi črti od Havrincourta do reke Aisne. V petek sta padli dve večji postojanki Chauny in Ham in v soboto so zavezniški dobili pod ogenj svojih topov glavne postojanke na stari Hindenburgovi črti: Cambrai, St. Quentin, La Fere in Laon. Zavezniške čete so šest milj od Cambraisa, manj kot osem milj od St. Quentinu, tri milj od La Fere in komaj deset milj od Laona.

Resnost nemškega poraza je razvidna iz poročila angleškega vojnega stana, ki se glasi, da so britiške čete osvojile ozemlje, na katerem so hneli Nemei po načrtu njihovega generalnega štaba ostati čez prihodnjo zimo. Nadaljni dokaz slovitega poraza kajzerjevih čet je v kolosalnem pleuu topov, streliva, premoga in drugega materiala, ki so ga zajeli Angleži; ves ta material je bil pripravljen za zimsko kampanjo nemške armade.

Iz Pariza so prišle vesele vesti, da so Francozi prekorali prvič staro črto, do katere so bili prišli najdlje v ofenzivi leta 1917. Z o kupacijo Aulersa in Bassoles-Aulersa ter Barisasa južnozapadno od Laona so dobili Francozi v svoje roke postojanke, ki so bile v posesti Nemeev od začetka vojne leta 1914.

Drugo sijajno zmago so izvajevali Američani in Francozi severno od Soissons, v okolih reke Aisne, kjer so okupirali točko, iz katere imajo zdaj nemške postojanke na glasovitih hribeh Chemin des Dames pod navkrižnim topniškim ognjem od zapadne in južne strani. V splošnem so Francozi in Američani prodri večerj štiri do pet milj. Francoski vojni stan ne omenja podrobnosti o številu vjetnikov in zajetega plena, toda pravi pa, da so Nemei ostavili za seboj velikanske zaloge materiala in vjetniki so se pomnožili na izredno visoko število.

Vzlie temu, da je sovražnik počel svoj odpor, ni mogel preprečiti, da ne bi Francozi prekorali St. Quentinkega kanala na dveh krajih. Dalje so francoske čete osvojile važno postojanko Tergnier, ki se nahaja tri milj od La Fere. Sovražna črta zapadno od St. Quentinu je tako demoralizirana, da Nemeem ne bo mogoče vzdržati se ob kanalu Crozat, kjer so ustavili zavezniške v ofenzivi leta 1917.

Medtem so angleške čete prodele devet milj vzhodno od Peronna in dosegle so Longavesne in Lieramont. V Flandriji so Britje dosegli Erquinghem in prodirajo dalje na zapadni strani reke Lys. Dalje so britiške čete okupirale lep kos ozemlja na vzhodni strani Hencourta in dosegle so Tincourt ob reki Cologne.

Sovražnik požiga in unleuje bivališča in polja na pokrajini med kanalom Du Nord in spodnjim delom stare Hindenburgove črte. Nebrojni požari so zavili vse bojišče v dim in noči so svetlele od dneva. Umikanje Nemeev se nadaljuje na vsi črti zapadno od Cambraisa in St. Quentinu. Večerj so angleške čete pobrale med nemškimi beguni 416 vjetnikov; od 1. septembra so Angleži vjeli 18,816 mož. Vjetniki, ki so padli Angležem v roke na flandrijski fronti, pripovedujejo, da nemeški poveljniki z mrzlično naglieo grade cementne zakope v okolih Armén-tieresa in pri tem delu jim morajo pomagati stari francoski civilisti. Kakor izgleda, bodo skušali Nemei braniti svojo sedanjo črto. Sovražna artilerija je bolj delavna in vsaka postojanka, ki jo osvoje zavezniški, je takoj pod ljutim sovražnim ognjem.

V Rumancourtu so Angleži našli 40 francoskih civilistov, večinoma stareev in otrok, ki so se skrili v kletah, ko so Nemei izpraznili vas. Štiri leta so bili ti Francozi pod nemškimi jarmom in njihovo veselje je bilo seveda nepopisno, ko so bili končno osvobodeni.

Podrobna poročila s francosko-ameriške fronte ob Aisni zopet beležijo junaška dela ameriških čet. V gozdu na južni strani Aisnskega kanala zapadno od Villers-en-Prayeresa so hoteli Nemei obdržati svojo postojanko in Američanom je bila podeljena naloga, da jih poženejo iz gozda. Američani so se podali na delo v petek ob štirih jutraj in ob deseti uri predpoldne ni bilo v gozdu niti enega Nemea več razen mrličev. Delo ni bilo lahko, kajti gozd je bil poln strojnih pušk, ki so zopet bile pod kritjem sovražnega topniškega ognja. Toda Američani so planili v gozd (Dalje na 4. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izbeha dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c na tri mesece; Chicago in inosemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 na tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2887 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telephone Lawndale 4638.

Datum v ohišpaju n. pr. (Juli 30-18) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

Prodajanje liberti-bondov 4. vojnega posojila se prične 28. septembra.

Za demokracijo in svobodo stare domovine! Vsak zaveden ameriški Slovenec mora biti član Slovenskega republičanskega združenja.

Oblisite "čikaško fronto" na obali Michiganskega jezera — veliko vojno razstavov Grantovem parku. Velika zbirka vojnih trofej z zapadnega bojišča. Dnevne bitke popoldne in zvečer. Vstopnina 50 centov.

KAKO STOJI STVAR Z ITALIJO?

Zadnje čase čitamo poročila o velikem boju med naprednim in nazadnjaškim časopisjem v Italiji. Demokratski listi kot je "Popolo d'Italia" in drugi resno očitajo vladi; da se vojna še vedno vodi za aneksije in zunanji minister Sonnino je obdolžen, da se še vedno drži stare aneksistične politike. Listi povdarjajo, da ni italijanska vlada še danes formalno preklicala londonskega pakta, to je tistega dokumenta, katerega so prvič obelodanili ruski boljševiki in kateri daje Italiji po pogodbi z Anglijo in Francijo pravico aneksirati Goriško, Istro, Dalmacijo, južne Tirole in gotove otoke v Jadranskem morju.

Demokratske stranke v Italiji zahtevajo, da se Sonnino enkrat odprto izreče, kako stoji stvar. Vojni cilji Amerike so jasni — pravijo — toda Amerika še danes čuti, da so cilji Italije imperialistični, dokler italijanska vlada ne pove oficijelno, da tudi ona pripozna princip samoodločevanja za vse narode.

Pred nekaj meseci se je vršil v Rimu kongres med zastopniki italijanske vlade in predstavniki tistih narodnosti v Avstro-Ogrski, ki zahtevajo razpad monarhije in neodvisnost. Takrat se je pisalo na dolgo in široko, da je Italija obljubila pomagati tlačnim narodom v Avstro-Ogrski do svobode, in še posebej so poročali, da je dala Italija Jugoslovanom gotove koncesije glede na bodoči status Slovencev in Hrvatov na Goriškem, v Istri in Dalmaciji. Glasila Jugoslovanskega odbora v Londonu so še posebno povdarjala, da je zdaj odstranjen tisti kamen med Ita'jo in Jugoslovani, ki je povzročal toliko spodbujanja. Vendar pa nismo še do danes čitali nobene uradne izjave od strani italijanske vlade v tej zadevi. Bila so sicer nekakšna pol-uradna poročila, iz katerih pa ni bilo posneti dosti jasnosti niti gotovosti, dali je stvar res tako rešena kakor so botali v Londonu ali ni.

Kritika demokratičnega časopisja v Italiji pa daje opravičen sum, da morda res ni vse v redu. Pišejo tudi, da baron Sonnino nič kaj rad ne vidi jugoslovanske legije na italijanski fronti, ker se boji, da bo potem Italija moralno primorana dati koncesije Jugoslovanom oziroma pripoznati njihove opravičene zahteve.

Kako torej stoji stvar z Italijo? Ako italijanska demokracija sama zahteva pojasnila, ali niso demokratični Slovenci, Hrvatje in Srbi še bolj opravičeni zahtevati od Italije, da pove brez ovinkov, dali je znana londonska pogodba še v veljavi ali ni?

VOLILNOKAMPANJSKI CIRKUS.

Voditelji starih političnih strank skrbje, da ima ljudstvo te dni dovolj brezplačne zabave. Take volilne kampanje, kakršna besni zdaj pred primarnimi volitvami kongresnih kandidatov, še nismo videli. Čitajte dnevno časopisje in letake, ki jih trosijo po hišah in ulicah razni kandidati, in poslušajte govornike na volilnih shodih, pa se morate prijeti za treh.

Spoznali boste namreč, da ni niti enega kandidata, ki bi bil lojalen vladi Združenih držav in ki bi bil za vojno do zmagovitega konca. Nasprotno pa so vsi kandidati demokratske in republikanske barve — pacifisti, neljalisti, defitisti in pronemci! Kdor pa že ni vse to ali še več, je slabši, ki se boji volilcev nemške narodnosti.

Kako je to mogoče? Kdaj so se navdušeni patrijotje

naenkrat tako spremenili in postali sovražniki demokracije? Kdo to pravi?

Kandidatje sami pravijo! Poslušajte prvega, pa boste slišali, da je njegov protikandidat pacifist, defitist in pronemec; pojdite potem do protikandidata in zopet boste slišali, da je prvi ravno tisto — pacifist, defitist in pronemec. Torej so vsi pacifisti, defitisti in pronemci! Komu naj verjamemo. Kaj, če bi bili tako pošteni, pa bi verjeli vsem! Koga bomo potem volili? Pacifistov, defitistov in pronemcev že ne — in profitarških hlapcev tudi ne!

DOPISL

Napadi nasprotnikov na vodilno osebo SRZ.

Hermine, Pa. — V "Glasu Naroda" z dne 27. avgusta je bil prioben nesramen napad na Kristanovo osebo, katerega so krstili s "Kristan in njegovo republikanstvo." Ta golida izbruh je bila najprvo priobena v hrvaščini v newyorškem "Jugoslovanskem Svetu" in uredništvu Glas Naroda se je zdelo tako važna, da so jo prevedli na slovensčino in priobčili v svojih kolonah. Podpisane je "socialista brez knjižnice." (V "Glasu Naroda" so ga podpisali "Socialist brez knjižnice", kar je menda res, kajti ko bi imel kako knjižnico, bi ne pisal takih neumnosti.) Ta demagog je bil tako nesramen, da si ni niti upal podpisati svojega imena, ali pa je bila vsa stvar skovana v uredništvu kakega kraljevaškega lista. To so ti bojevnik! Očitajo Kristanu, da ni ustanovil republikanske fronte, sami si pa niti ne upajo podpisati svojih neznačajnih imen pod "njihovimi duševnimi umotvorji."

Kakemu fanatičnemu vročekrvnežu, ki se v svoji zavodnosti in zaslepljenosti ne zna krotiti, ni zametiti, pač pa listu G. N., ki dokazuje s takimi "čanki" svojo nagoto. Ali gre njihovemu listu še res tako trda za obstoj, da se mora posluževati takih sredstev v boju proti jugoslovanski demokraciji na ljubo nazadnjaškim koristolovcem? Ko bi F. Limoni, pisec dopisa v Prosveti z dne 26. avgusta vedel, da bo G. N. prinašal take članke, kakor je eden gori omenjenih, tedaj bi Limoni gotovo ne poskušal dokazovati nedolžnost Glas Naroda, ki je bil po Limonijevih nazorih takorekoč le prisiljen, da začasno spremeni svoje stališče. Ako je bil za G. N. edini način dobiti "permit" s tem, da prične napadati SRZ., kar je seveda nezapadljivo, potem bi tudi ameriški uradniki ne delali pravilno, če bi na ta način podpirali propagando za jugoslovansko monarhijo. To bi bilo proti načelom naše republike, proti principom George Washingtona in našega sedanjega predsednika Wilsona. To bi bilo žaljenje ameriških vojakov, ki so padli in bodo še padli za principe, za katere se bore Združene države. Zato nikakor ne more biti res, da more dobiti kak list permit zato, da prične za plačilo pisati in se navduševati za program krfske deklaracije. Lahko je, da so mu do permita pomagali deklarantje krfskega evangelijskega. Vladni uradniki, vsaj vsi ne, ne poznajo naših razmer, zato jih v tem slučaju ne zadene krivda. Pač pa do dolžnost SRZ., da se ameriško javnost natančneje pouči o našem gibanju, da se bodo oblasti v takih slučajih vedele ravnati.

Napadanje na Kristana s sredstvi, kot se jih zadnje čase poslužuje G. N., zasleduje gotovo svoje bizniške interese. Sifkarte se bodo brez dvoma prodajale tudi po vojni in če ljudje, ki se pečajo s tem poslom, upajo doseči koristi za svoje podjetje s tem, da se udingajo gotovi struji, od katere pričakuje pomoči po vojni, je to nekaj naravnega z bizniškega stališča. Ampak taka taktika je škodljiva narodu, ki se bori za pravo osvoboditev. Taki napadi imajo namen držati ljudstvo še nadalje v nevednosti, ker so lažje pristopni izkoriščanju.

Če se jim je taka igra vselej posrečila v preteklosti, bodo to potimeljito pogoreli kajti naše ljudstvo je spoznalo kameleon in njihove izpreminjajoče barve. Ako tega niso vedeli preje, bodo morali spoznati v bodočnosti, kajti naše ljudstvo je pokazalo z organiziranjem v Slov. republičanskem združenju, v katero smer mora slediti slovensko časopisje v Ameriki, če hoče obdržati ugled in dobro ime med slovensko demokracijo. Vprašujejo: "Kaj pa je Kristan že naredil za slovenski narod?" To vprašanje pa zastavljajo ljudje, ki niso v vsem svojem dolgem življenju storili še ničesar v dobrobit naroda, ne v Ameriki, še manj pa v stari domovini. Vse nekaj drugega je z ljudmi, za katere stavljate smešno vprašanje, kaj so že naredili. Vse njihovo življenje je bilo posvečeno enemu smotru: boju za ljudske pravice proti tistim, ki mu jih odrekajo. Med tem so pa slovenski demagogični listi, med katerim je v prvi vrsti prej omenjeni dnevnik, nastopili proti temu boju našega ljudstva. V času stavk so ostali direktno ali indirektno na strani korporacij, in proti delavstvu v boju za izboljšanje svojega stanja. V političnih bitkah so podpirali v svojih listih in z osebno agitacijo tiste kandidate in stranke, ki so obljubljale agitatorjem boljše službe in ki so plačale večje svote za oglašanje njihovih kandidatov. Tako se je večkrat dogodilo, da so ti listi agitirali ob enem za več strank, ker so bili od večih tudi plačani. Sedaj pa razumite, če jih morete. Očitajo ljudem, ki niso še nikdar krenili s svoje poti, da spreminjajo stališče, sebe pa slikajo za največje značaje, ki jih morete najti pod soncem. In ravno ti ljudje, ki se slikajo za tako "uzorne" narodne boritelje (!), so ob vsaki priliki agitirali za kandidate strank, ki so potem, ko so bili izvoljeni, le premnogokrat zastopali v prvi vrsti interese družb in v mnogih slučajih škarnirali Slovence kot "nezaželjene" državljane samo zato, ker so znali misliti samostojno, ker so se zavedali svojih političnih pravic. Celotno profesionalnih pretepačev so se posluževali proti našim ljudem. Tako je bilo politično življenje, polno korupejske atmosfere, po nekaterih krajih. In "list slovenskih delavcev v Ameriki" ni imel obojevalne besede proti taki korumpiranosti, pač pa je pri volitvah propagiral njihovo ponovno izvolitev. Republičanska stranka mu je bila vzor, le v izjemnih slučajih je semintja priporočal tudi kakega demokrata, zakar je imel seveda tudi vzroke. Nič ga ni ženiralo, če so bili ti kandidati še tako konservativni, še tako nasprotni delavskim organizacijam, "glasilo slovenskih delavcev" jih je priporočalo v izvolitev. Taka je bila tudi pri predsedniških volitvah, ko se je agitiralo proti Wilsonu, o katerem je znano, da je eden najdemokratičnejših ameriških predsednikov kar jih je še sedelo na predsedniškem stolec do sedaj. Pravice agitacije, najsi bo za katerekoli stranko, se ne sme nobenemu odrekati. Tako je imel tudi newyorški list pravico agitirati za republikance in zato ga ne gram. Grajanje pa zasluži vsled tega, ker hoče obenem služiti dveh načelom: progresivnim in konservativnim. To pa je nemogoče. Fakt pa ostane, da imajo od take taktike koristi le konservativne struje, ker navajajo nerazodne mase v napačna mnenja in konfuzije, pri tem pa trpe le demokratični principi.

Kristan ni še nikdar zatajil socializma in mu je ostal ves čas zvest. Kristan se še ni nikdar ločil od socialističnih načel, kakoršna zastopa mednarodni socializem, ne pa tak, kakoršnega si umišljajo razni pronemski elementi ali pa s skrajnim pacifizmom navdahnjeni "radikalci", ki so za mir za vsako ceno, brez obzira, kako bi tak "mir" akodoval vsemu človeštvu, ker bi ga držal v

Druga redna konvencija Slovenskega republičanskega združenja.

Izvrševalni odbor: Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. Konda, Etbin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik. Nadzorni odbor: Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranich.

Delegati:

- Za Slovensko Narodno Podporno Jednoto: Joseph Ambrožič in John Vogrich.
- Za Slovensko Svobodombelno Zvezo: Avgust Avcin in William Rus; namestnik Jacob Tisot.
- Za Slovensko Delavsko Podporno Zvezo: John Prostor.
- Za Jugoslovansko Katoliško Jednoto:
- Za Jugoslovansko Podporno Zvezo "Sloga": John Regel in John Ermene.
- Za Socialistični klub, Čitalnico in pevski zbor "Naprej" v Milwaukee, Wis.: John Kalan.
- Za Slovensko sekcijo soc. stranke: Frank Mrgole, Frank Podipee.
- Za mladeniško podporno društvo "Danica" v Chicagi: Frank Mravljca.
- Za slovenski pevski in tamburaški zbor "Lira" v Chicagi: Adolf Misja.
- Za slovenski pevski zbor "Sava" v Chicagi: Frank Hren.
- Za slovensko postajo M. W. of A., št. 16211: Lorene Lotrič.
- Za društvo "Slovenija", št. 44, C. S. B. P. J.: John Stonich.
- Za slovenski delavski "Sokol" v Chicagi: John Kalin.
- Za slovensko književno društvo v Dubuque, Ia.: Karl H. Poglodich.
- Za dnevnik "Prosveta": Paul Berger.
- Za dnevnik "Enakopravnost": Janko N. Rogelj.
- Za "Proletarec": Jože Zavertnik, ml.
- Za Glas Svobode: A. H. Skubic.
- Za mesečno revijo "Čas": — — —
- Za mesečnik Slovenska Družina: Zvonko Novak.
- Za okrožno organizacijo S. R. Z. za zapadno Penna.: Anton Zornik, Tom Petrovac, Vincenc Widmar, John Kvartich, Louis Kveder, Frank Volk, Walli Peternej, Jakob Ambrožič.
- Za okrožno organizacijo S. R. Z. za jugovzhodni Kansas: Joe Bratkovich in Anton Sular.
- Za krajevno organizacijo v Yale, Kans.: Anton Rupar in Leo Junko.
- Za okrožno organizacijo S. R. Z. za Johnstown, Pa. in okolico:
- Za krajevno organizacijo S. R. Z. v Buena Vista, Pa.: Nick Triller.
- Za krajevno organizacijo v Clevelandu, Ohio: Frank Somrak in Joseph Skuk.
- Za žensko krajevno organizacijo S. R. Z. v Clevelandu, O.: Miss Kattie Pire.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Collinwood, O.: Joe Modic in John Zupane.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Chicago, Ill.: Anton Puc in Frank Udovich.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Detroit, Mich.: Jos. Kotar in Joseph Oven.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Ely, Minn.: John Teran in John Judnich.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Forest City, Pa.: Jos. Čebular.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Glencoe, O.: John Kravajca.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Joliet, Ill.: Valentin Pire.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Kokomo, Ind.: Joseph Fou.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., La Salle, Ill.: Frank Jakše in Justin Zajc.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Staunton, Ill.: Anton J. Terbovec (pooblaščenec).
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., St. Louis, Mo.: Mrs. J. Špeh in Vincenc Cankar.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Milwaukee, Wis.: John Kraine in Frank Puncer.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Sheboygan, Wis.: Anton Zorman in Heronim Svetlin.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., White Valley, Pa.: John Frank.
- Za krajevno organizacijo S. R. Z., Waukegan in No. Chicago, Ill.: Martin Judnich.
- Za Zvezo Slovenskih Svobodomslavcev v Ameriki: Anton Jančkovič.

Opomba.—Organizacije, ki niso še prijavile svojih delegatov, prosim, da to nemudoma storijo.

Anton J. Terbovec, tajnik.

nevarnosti nadaljnih vojev. V interesu vseh narodov je, da se že v tej vojni napravi konec militarističnemu gospodarstvu in najbolj je se to v interesu mednarodnega proletarijata. Ko se enkrat doseže ta cilj, potem bodo druga osvobojena vprašanja mirne evolucije. Zato se Kristan drži vseskozi taktike poučevanja ljudstva, kajti le izobraženo ljudstvo je sposobno za politični in gospodarski razvoj, se pa lahko uspešno brani izkoriščevalnih in nazadnjaških reakcionarnih elementov. Slovensko ljudstvo v Ameriki in v domovini pozna Kristana in mu ni še nikdar odrekalo zaslug. Celotno klerikalno in domovinsko, ki so njegovi največji politični nasprotniki, so ga vsled njegovih zaslug za narod na kulturnem polju spoštovali, ravno tako tudi liberalci. Demokratični slovenski in jugoslovanski elementi pa vidijo v njem enega svojih največjih borecev za svobodo in demokracijo.

Ameriški Slovenci pa poznajo tudi ljudi ala Sakser in njihovo karjero. Ko bi ti ljudje vedeli, kako zelo se blamirajo vselej, kadar napadajo osebo kot je n. pr. Kristan in mu očitajo, da ni še prav nič naredil za slovenski narod, bi jih bilo prav gotovo sram, pa bi prenehali s tako smešnim bojem. Ameriški Slovenci čitajo mnogo in različne liste in knjige. Iz njih pa so se naučili spoznavati demagogijo od zdrave politike.

Nihče na svetu ne more očitati Kristanu, da dela za svoje osebne koristi, da si napolni "mošnjček". In vendar prihajajo nerazodni ignorančni ljudje na dan s takimi trditvami. Vselej pa pozabijo dokazati svoje trditve. Seveda tudi on ne živi od "božje milosti", toda njegovi dohodki so mnogo manjši, kot pa marsikateri delavec, kar lahko vsako izprevidi iz letnih računov Proletarca, kjer je izkazana njegova letna plača. Nikjer mu ne morejo dokazati, da je že koga izkoristil, da zasleduje osebne interese. Za take stvari je on prekremiti značaj in tega mu ne odrekajo tudi dostojni politični nasprotniki. Listi pa, ki ne poznajo drugega političnega boja, kot umazanega napačanja, naj se nikar ne pritožujejo, če bodo izgubili še tisto malo gnotne zaslonbe pri čitateljih, kolikor jo še imajo. Naše ljudstvo se je naučilo samo presojati, kaj je dobro in ka je slabo. Gnjilobo bomo iztrebili iz našega narodovega telesa. To naj si zapomnijo vsi tisti, ki računajo, da so ameriški Slovenci ena velika nerazodna masa, za katero se lahko piše kakor kdo hoče, češ, da mora ta masa vse prebaviti, kar se ji daje za duševno hrano.

Razni naši obrekovalci prihajajo zelo radi na dan s trditvijo, da slovensko republičansko združenje ni poznano v javnosti. Dopolniti v G. N. svečano izjavlja, da slovensko ljudstvo še ne pozna

VESTI Z BOJIŠČA.

(Meddelovanje o prvih stopenj)

pod kritjem mogočnega protigolnosa in v ardimem boju so počedili sovražno gnezdo do zadnjega moža. Vjetnikov ni bilo, bilo pa je toliko več nemških mrtličev.

Na vsi črti ob reki Aisni vrše se siloviti boji. Nemci besno branijo vsako ped zemlje, toda njihov odpor je zlomljen povsod in njihove izgube so toliko večje.

Velika zračna bitka v Nemčiji.

London, 8. sept. — Včeraj se je vršila ljuta bitka med angleškimi in nemškimi letalci. Angličje so napadli mesto Mannheim in kljub siloviti obrambi, ki so jo nudili nemški avijatiški, se niso dali pregnati od svojega cilja: vrgli so dve toni bomb na mesto in potem se je vršila neprestana bitka v zraku sedemdeset milj daljave. Nemci so izgubili tri eroplane, Angličje pa štiri. Britiški letalci so med bitko vrgli več bomb na železniško postajo v Ehrangu.

V zračnih bojih na bojišču je včeraj padlo 23 nemških letal in 32 ton bomb je bilo vrženih na Armentieres, Lille, Douai, Cambrai in St. Quentin.

Dve zmagi na italijanski fronti.

Rim, 8. sept. — Vojni stan poroča, da so italijanske in zavezniške čete včeraj združile dva avstrijska napada v okolišju gore Grappa in gore Sisemol.

Angleške tedenske izgube.

London, 8. sept. — Uradno javljajo, da znašajo izgube angleške armade v minoletno tedno 20,640 mož. Izgube: 378 častnikov in 3628 prostakov je ubitih, 1034 častnikov in 15,600 prostakov pa ranjenih in pogrešanih.

Hindenburg govori o "odločilni bitki."

Amsterdam. — Nemčija je pričela veliko tiskovno ofenzivo proti padajoči morali nemškega ljudstva. Feldmaršal Hindenburg je izdal manifest, naslovljen na nemško ljudstvo, v katerem pravi, da se vrši na zapadni fronti odločilna bitka za centralne države. Drugi odlomki iz tega manifesta se glase:

"Naše armade so v silni bitki s sovražnikom. Ako bi zmaga zavisela od premoči števila moči, tedaj bi bila Nemčija že davno premagana in uničena. Ampak Nemčija in njeni sovražniki se ne bore samo z orožjem, temveč so napovedali vojno tudi v duhu nemškega ljudstva. Sovražni letalci vržejo vsak dan okrog 10,000 letakov na našo fronto, na katerih razglašajo, kako dobro se godi nemškim vjetnikom v Franciji in

Angliji. Dalje pišejo: "Vaša voja je brezupna. Amerika skuha vašo gos. Vaše submarinke so brez koristi, kajti mi zgradimo več ladij kot jih vi potopite. Vaša trgovina je uničena in po vojni ne dobite nič več surovin, vsled česar izgineva nemška industrija. Vaših kolonij ne boste nikdar več videli."

Tako govore naši sovražniki, toda dejstva so, da smo izsilili mir na vzhodu in dovolj moči imamo, da ga izsilimo tudi na zapadu kljub ameriški armadi. Ali mi moremo biti pogumni in združeni. Bodi na straži, nemška armada!"

Kako stoji ofenziva.

London. — Hindenburg pravi, da se zdaj vrši odločilna bitka na zapadni fronti. Zanimivo je torej vedeti, kako stoji ta "odločilna bitka".

Hindenburg je potreboval brez malega štiri mesece ali tatančno 118 dni, da je v svojih petih ofenzivah vrgele zaveznike nazaj, toda maršal Foch je reokupiral 82 odstotkov izgubljenega teritorija v petdesetih dneh ali več kot polovico krajšem času.

Nemci so v svojih petih ofenzivah okupirali 2550 štirijskih milj ozemlja, zavezniki so reokupirali ali vzeli nazaj že 2450 milj; Nemci pravijo, da so vohi tekom svojih petih ofenziv 98,000 mož, zavezniki so jih vjeli pa okrog 150,000 v 50 dneh; Nemci pravijo, da so vplnili 2550 topov, medtem ko so zavezniki do danes vplnili 2200 topov.

Ameriške vesti.

VAŽNO ZA ODSOTNE REGISTRIRANCE.

Chicago, Ill. — Registriranci, ki bodo odsotni od doma dne 12. septembra, se lahko poslužijo pošte za registracijo. Kdor se mora registrirati dne 12. septembra in ve, da tega dne ne bo doma, naj gre k svojemu lokalnemu odboru in vpraša za registracijski listek. Ta listek naj izpolni, dne v kuroverto in odpošlje po pošti, da bo do 12. septembra v rokah lokalnega nabornega odbora.

Po novem nabornem zakonu se morajo registrirati vsi mladeniči, ki so spolnili osemnajsto leto in štiriindeset let. Izvzeti od registracije so le mladeniči in moške, ki so se registrirali po starem nabornem zakonu v starosti od 21. do 31. leta.

Ne prezrite tega tisti, ki ne boste dne 12. septembra doma.

PRVO POŠTNO LEALO DOSPELO V CHICAGO.

Chicago, Ill. — Prvo poštno letalo, ki ga je vodil Max Miller, je

dospelo v Chicago v petek zvečer ob 7:04 in se spustilo na tla v Grant Parku. Miller je potreboval za poljet tri in dvajset ur in pet in petdeset minut.

Edward V. Gardner, ki je vodil drugo poštno letalo, se je moral spustiti na tla v Indiani.

VOJNA RAZSTAVA V GRANT PARKU.

Chicago, Ill. — Na vojni razstavi v Grant Parku nastopi vsak dan vseameriški pevski zbor od komiteja za posojilo svobode.

Pevski zbor se zbere vsaki dan pri stojnici posojila svobode na vojni razstavi, na desno od boginje Svobode.

Sestanek je določen točno ob 7:30 p. m.

Pri ugodnem vremenu se pripravljajo kostumi. Če dežuje, zadostuje navadna obleka. V kolikor je mogoče bo preskrbljeno podstrelje.

Vsi, ki pridejo v kostumih, jih morajo obleči, preden odidejo k sestanku. Dovoljenih je le 15 minut zamude. Na prostoru za sestanke morajo biti točno ob 7:45 p. m.

Imenovani bodo vratarji, ki zapišo liste, izdane pevcem. Sezonski listki bodo prekleicni tistim, ki ne prihajajo k sestankom in k petju.

Pevec ne smejo zapustiti prostora, dokler jih ne odslovi pevodja. V kolikor je mogoče, se bo vsaka pesem pela le enkrat, ali včasih nastane potreba, da je treba večkrat zapeti. In če se pozove pevec k ponovnemu nastopu, morajo vsi pevci zavzeti svoja mesta.

Je absolutna potreba, da pevci prihajajo redno in točno.

Vse note ameriškega pevškega zbora je treba po končanem petju izročiti varuhu.

RUDARJE IN ŽELEZNIŠKE VOZOVE POTREBUJEJO V PREGOVEM PASU INDIANE.

Terre Haute, Ind. — V tednu, ki je končal s 24. avgustom t. l., so v 208 rudnikih Indiane producirali 639,507 ton premoga, v prejšnjem tednu pa le 599,315 ton. Produkcija je bila za 18,000 nižja od največje tedenske produkcije v tem letu.

Vsled vojaških naborov je bil praktično skoraj vsak rudnik v državi tako hudo prizadet, da niso mogli nadomestiti mož, ki so bili pozvani v vojaško službo. V zadnjih desetih dneh so vprašali nekateri rudarji, da jih premeste v druge razrede, toda bili so zavrnjeni od distriktnega odbora, dokler premestitve ne priporoči lokalni odbor, češ, da jih lahko nadomestijo z drugimi močmi. Strokovnjaki v rudarstvu cenijo, da pomeni vsak mož, ki ga pozovejo v armado, na dan izgubo osmih ton

premoga v produkciji.

V predzadnjem tednu niso primanjkovali le delavci v rudnikih, ampak tudi železniških voz ni bilo dosti.

STEFANSON SE VRAČA S SEVERJA.

Dawson, Y. T. — Wilhjalmar Stefanson, ki je vodil kanadsko ekspedicijo na severni tečaj, je odjadrjal iz Esquimalta, B. C., v letu 1910. Zdjaj se je zopet vrnil sem na potu v Esquimalt, da poda svoje poročilo o odkritjih.

Iz Esquimalta odputuje v Ottawa in iz nje v New York, da kasneje v oktobru predava v interesu "Rdečega križa".

Stefanson nima zanesljivih vesti o Storksonu, njegovem tovarisu in pomočniku, ki je zapustil Hershelov otok zadnjo zimo. Storksen je poslal zadnje poročilo v aprilu, da je dospel 175 milj severno od obrežja Alaske nasproti Križevga otoka. Dospel je sto sto milj dalj kot Leffaningsvelli-Mikkelsenova ekspedicija.

TRAKTOR IGRA VELIKO VLOGO V VOJNI.

Washington, D. C. — Poljedelski department ceni, da je bilo spomladi v uporabi na ameriških farmah 78,000 traktorjev, ali vlažilnih motorjev in da se njih število "koncem letošnje sezone pomnoži na 125,000. Shrambe, ki so poznane pod imenom sajlo (silo) in v katerih ohranijo živinsko krmno svežo, cenijo na lepo število 400,000.

Od teh shramb jih je 27,000 na farmah v Indiani.

Farmarji so sporočili poljedelskemu departmentu, da so dosegli prav lepe uspehe s traktorji. Da so poročila resnična, govori najboljšo dejstvo, da jih farmarji kupujejo križem Združenih držav. Arnold P. Yerkes, ravnatelj divizije za upravo farm, je razposlal farmarjem vprašalne pole, ki so si nabavili traktorje, da nanje zapišo svoje lastne izkušnje.

Neki farmar pri Miltonu, Ind., ki ima 163 akrov obsegajočo farmo, ima sedaj 20 akrov več pod plugom, odkar je kupil traktor. In takih zgledov je veliko.

Farmarji, ki se interesirajo za stvar in razumejo angleščino, bodo dobili boljše pojasnila v farmarskem buletinu (Farmers' Bulletin 963, katerega dobe zastoj, če se zanj obrnejo na poljedelski department). Buletin tudi priporoča, kako se združijo skupaj manjši farmarji in si nabavijo traktor.

Shrambe za ohranitev sveže živinske krmne so zelo priljubljene med farmarji, ki se pečajo z mlekarstvom in živinorejo. V državi New York, v kateri potrebuje ko-

riža več časa, da dozori, spravijo do 50 odstotkov krmne v take shrambe, preden dozori.

Shramba za ohranitev sveže živinske krmne, stane zdaj več denarja kot pred petimi leti. Ali farmarji imajo zdaj tudi več denarja kot pred petimi leti, zato je pametno, če denar porabijo za zgradbo takih shramb, ki jim troške hitro poplačajo. Te shrambe grade po različnih načrtih, torej so tudi troški različni. Kdor se med farmarji zanima za take shrambe, naj se obrne za pojasnila na divizijo za mlekarstvo v poljedelskem departmentu.

Vojna, ki zahteva velik poljski pridelek, pritiska obenem na farmarja, da si nabavi traktor in zgradi shrambo za ohranitev sveže živinske krmne. Toda odvisno je pa od farmarja, da presodi, če na svojem posestvu potrebuje traktor ali shrambo, ali pa oboje.

AMERIKA PRVA V LADJEGRADNIŠTVU.

Washington, D. C. — Združene države zdaj zavzemajo prvo mesto v ladjegradništvu na vsem svetu. Če primerjamo poročilo plovbenega odbora o dograjenih ladjah v Ameriki z neoficijelnim poročilom o dovršenih ladjah v Združenem kraljestvu, tedaj vidimo, da so v Združenih državah od prvega januarja t. l. dogradili ladje s 1,636,403 tonami mrtve teže, v britiških ladjedelnih pa s 1,545,826 tonami.

Ameriške ladjedelnice so prekosile britske v gradnji ladij nekako pred dvema mesecema. Takrat še niso bili na jasnem, če je ta prekositev začasna ali stalna. V avgustu je prekositev v Združenih državah postala večja, ko je bilo dograjenih 323,650 ton mrtve teže, v britških ladjedelnih pa dovršili le 187,019 ton.

Unija železostavbinških delavcev, ki so najbolj važni pri gradnji jeklenih ladij, je sprejela, da se v vojnem času ravna po pravilu, ki ga je za vojni čas določila "Ameriška delavska federacija".

Ta zaključek pomeni, da njeni člani ne bodo stavkali, ampak predložijo vsa svoja sporna vprašanja razsodnišću, dokler traja vojna.

Ravno tako gibanje je pričelo tudi med drugimi unijami, katerih člani so zaposleni pri gradnji ladij.

Kurivni upravitelj dr. Garfield je izrekel zahvalo rudarjem, ki so pred Delavskim praznikom delali po eno uro več na dan, da se ni znižala produkcija radi Delavskega praznika.

ŽELEZNIŠKI OBRAT V REDU.

New York, N. Y. — Železniški ravnatelj MeAdoo je naznanil, da so ovire, ki so zadrževale železniški promet, odstranjene in da promet na železnih gladko teče. Vlaki tako hitro dovažajo municijo in živila na atlantiško obrežje, kot lahko nakladajo ladje. Ravnoto je povedal tudi okrajni ravnatelj A. H. Smith na konferenci.

Potniški promet se je povišal za 25 odstotkov, tovorni promet pa kljub temu gladko teče.

Potniški promet se je povišal za 25 odstotkov, tovorni promet pa kljub temu gladko teče. Na tisoče voz je pripravljenih na raznih mestih, da hitro razvozijo poljski pridelek. Kdor ni sleg za vse, kar se godi okoli njega, ali če ne išče in zagovarja osebnih interesov mora priznati, da je železniška uprava izvršila delo, odkar so železnice pod državno kontrolo, ki bi ga privatna kontrola nad železnici ni izvršila nikdar.

Poročilo vrhovnega železniškega upravitelja dokazuje, da zdaj upravljajo obrat možje, ki so popolnoma kos svoji nalogi.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Slabotni ljudje

potrebujejo večkrat kako krepilo, predno se jih ne prime bolezen za trdno in predno še ni prepoznano. Vi potrebujete torej toniko, ki bo utrdila vaš vsak telesni sestav. Ne odlašajte torej. Nikdar vam ne bo žal, ako poskusite.

Severa's Balsam of Life

(Severov Življenski balzam). To zdravilo je znano, kot izborna tonika in pravo zdravilo v slučaju če ste zabasani, če ne morete prebavljati, če vas tare mrčiska, če ste v obče slabotni ali če imate neprikladna jetra. Mi priporočamo to zdravilo vsem, osobito postaranim in slabotnim osebam. Poskusite ga. Cena 85 centov v vsah lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

KJE JE FRANK PAVLIČ?

Pred štirimi leti je bival v Cliff Mine, Pa. od tam je šel v West Newton, Pa. potem pa nekam v Indiana County, Pa. in sedaj ne vem kje se nahaja. Ker mu imam poročati nekaj zelo važnega, prosim cenjene čitatelje, če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani ali pa naj se mi sam prijavi na moj naslov: Math Petrič, P. O. B. 659, Oakdale, Pa. (6x)

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjajo s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V salogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON EORNIK,
Hermann, Pa.

Tri vprašanja.

Lev. N. Tolstoj.

Mislil je nekdanj kralj, da bi mu nič ne moglo ponesrečiti, če bi vedel troje: prvi čas, kdaj naj začne sleherni opravilo, drugič s katerimi ljudmi naj ima posla in katerih naj se ogiblje, in tretjič — kot glavno stvar, katero izmed vseh opravi je najvažnejše. Ko si je bil kralj to premislil, je dal v svoji državi razglasiti, da hoče bogato obdariti tistega, ki bi naučil, kako bi našel za sleherni podjetje pravi čas, kako bi utegnili vedeti, kateri ljudje so mu najpotrebnejši, in kako bi slednjič nezmotljivo spoznal, katero opravilo je izmed vseh najvažnejše.

In prišli so učeni možje h kralju in so zelo različno odgovorili na njegova vprašanja.

Na prvo vprašanje so nekateri odgovorili, da vemo za pravi čas slehernemu opravilu le tedaj, če določimo od vsega začetka program za vse dneve, mesece in leta in ga potem strogo vršimo. Le po tej poti, so dejali, moremo o pravem času izvršiti sleherni nalogo. Drugi so dejali, da nikakor ne moremo že vnaprej določiti, kaj se mora o vsakem času storiti, da se ne smemo dati odtegovati z brezdelnimi naselevanji, da moramo vedno paziti na razvoj stvari in temu primerno storiti, kar je pač potrebno storiti. Zopet so drugi dejali, da kralj kot posameznik, pa naj razvoj stvari še tako pazno zasleduje, nikakor ne more vedno prav odločiti, kaj naj se v vsakem trenutku stori, ampak da je zato potreben svet dobrih mož, po razsodnosti katerih se mora potem odločiti, kaj je treba storiti v tem ali onem času. Zopet drugi pa so rekli, da so slučajji, ko ni nobenega časa za povpraševanje svetovalec, ampak se mora takoj odločiti, ali je pravi čas z napravilo ali ne. Vendar pa moremo to lepo tem vedeti, če je nam že naprej znano, kaj se bo zgodilo. To pa moremo vedeti le čarovniki. Za to moramo vprašati čarovnike, kdaj je prišel pravi čas za katerokoli opravilo.

Prav tako različno so se glasili odgovori na drugo vprašanje. Nekateri so dejali, da so kralju najpotrebnejši ministri in drugi državniki; drugi so dejali, da so mu duhovni najpotrebnejši, zopet drugi so imenovali zdravnike za najvažnejše, drugi pa so razglasili vojake za najpotrebnejše.

Na tretje vprašanje, kaj je najvažnejši predmet, so nekateri odgovorili, da so na svetu najvažnejše znanosti; drugi so dejali, da je najvažnejša vojna umetnost; še drugim pa se je zdelo častneje boga najvažnejše.

Ker so se vsi odgovori glasili različno, ni dal kralj nobenemu veljave in nikomur izplačal nagrade. Da dobi boljše odgovore na svoja vprašanja je sklenil, da vpraša starega pušavnika, ki je bil daleč okrog na glasu velike modrosti.

Pušavnik je živel v gozdu, ki ga ni nikdar zapustil in je sprejemal le preproste ljudi. Zato se je oblekel kralj v preprosto obleko, zapustil je svoje spremstvo, preden je dospel do pušavnikove kočice, stopil je s konja in sam odšel k starcu. Ko je kralj dospel, je pušavnik ravno prekopaval ured pred svojo kočico. Kakor hitro je opazil kralja, va je pozdravil, a je naprej kopal. Bil je shujšan in slab; ko je zasajal lopato v zemljo in dvigal majhne kepe, je trdno dihaval.

Kralj je stopil k njemu in dejal: "Prišel sem k tebi, modri pušavnik, da te poprosim odgovora na tri vprašanja: "Kateri čas moramo izabrati za sleherni posel, da se potem ne kesamo? Kateri ljudje so nam najpotrebnejši, s katerimi se moremo torej več in s katerimi manj pečati? Kateri posli so najvažnejši in jih moramo torej v prvi vrsti opraviti?"

Pušavnik je poslušal kralja, a mu ni odgovoril, temveč pljunil si je v roke in je vnaprej prekopaval zemljo.

"Utrujen si", je dejal kralj. "Daj sem, pomagati ti hočem".

"Hvala", je dejal pušavnik, ko mu je izročil lopato. Potem je sedel na zemljo.

Ko je prekopal dve gredi, je kralj prekinil delo in ponovil vprašanje. Pušavnik mu ni odgovoril, ampak je vstal in stegnil roko po lopati.

"Zdaj pa ti počij in daj mi lopato!"... je dejal. Toda kralj mu ni dal lopate in je kopal naprej. Minila je ena ura, potem še ena: solnce je že izginilo za drevesi, ko je kralj zasačil lopato v zemljo in dejal:

"Prišel sem k tebi, modri mož, da doblim odgovor na moja vprašanja. Če mi ne moreš odgovoriti nanje, tedaj mi povej, in vrnit se hočem zopet domov."

"Glej, nekdo leti", je dejal pušavnik. "Videti hočemo, kdo je."

Kralj se je ozrl in videl, da je res priletel iz gozda bradat mož. Mož se je držal z rokami života in kri mu je vrela izpod prstov. Ko je bradat priletel čisto blizu do kralja, se je zgrudil; oči so se mu zaprle, nič več se ni ganil in je samo rahlo stokal.

Spmočno pušavnika je kralj moža slesel in videl, da mu zija na trebuhu rana. Kralj je umil rano, kakor je znal in jo obvezal s svojim žepnim robcem in k pušavnikovo otiroč. Toda kri se ni dala ustaviti in nekaterikrat je moral odvezati s krvjo premočeno obvezo in rano vnovič umiti in jo obvezati.

Ko se je kri slednjič ustavila, si je ranjenec zopet opomogel in je tožil o žejni. Kralj je prinesel svežo vodo in je dal ranjencu piti.

Med tem je bilo solnce popolnoma zašlo in shladilo se je. Kralj je nesel ranjenca, s pušavnikovo pomočjo, v kočjo in ga položil na postelj. Zdjaj je ranjenec zopet sklenil oči in utihnil. Kralj pa, utrujen od dolge poti od dela se je pogreznil, zideč na pragu, v globok spanec in je prespal vsi kratko poletno noč. Ko se je zjutraj zgodaj zbudil, dolgo ni mogel razumeti, kje je in kdo je čudoviti bradat mož, ki je ležal na postelji in ga tako tuje opazoval s svojimi svetlimi očmi.

"Odpusti mi", je dejal ranjenec čez nekaj časa s slabotnim glasom, ko je videl, da se je kralj zbudil in ga je motril.

"Ne poznam te in ti nimam nič odpustiti", je dejal kralj.

"Ti me ne poznaš, ampak jaz te poznam. Tvoj sovražnik sem, tisti, ki je prisegel, da se maščuje nad tabo, ker si dal umoriti mojega brata in si se polastil mojih posestev. Vedel sem, da si sem odšel k pušavniku, in tedaj sem sklenil, da te na povratku usmrtim. Toda minil je ves dan in ti še vedno nisi prišel. Tedaj sem zapustil svoje skrivališče, da izvoham, kje si, pri tem sem naletel na tvoje spremstvo. Spoznali so me in ranili. Ušel sem jim. Toda vsled močnega krvavljenja bi bil izgubljen, če bi mi ne bil ti obvezal ran. Hotel sem te usmrtiti, ti pa si mi rešil življenje. Zdjaj hočem, če ostanem pri življenju in ti nimaš nič proti temu, služiti ti kot najzvestejši suženj, in moji sinovi naj store enako. Odpusti mi.

Kralj se je zelo veselil, da se mu je tako lahko posrečilo napraviti iz sovražnika prijatelja; ni mu le odpustil, ampak je tudi obljubil, da mu vrne njegova posestva. Tudi mu bo poslal svoje sluga in svojega zdravnika.

Ko se je potem ločil od ranjenca, je kralj stopil na prag in njegove oči so iskale pušavnika. Pred svojim slovesom ga je hotel še zadnjič prositi naj mu odgovori na vprašanja. Pušavnik je bil zunaj pri svojih gredah, kjer je po kolenih se plažeč sadil semena v zemljo.

Kralj se mu je zbližal in dejal: "Zadnjič te prosim modri mož, odgovori mi na moja vprašanja".

"Ampak saj si že doblil odgovor", je dejal pušavnik, dočim je, čepeč na svojih suhih nogah, od spodaj navzgor gledal h kralju, ki je stal pred njim.

"Kako sem doblil odgovor" je vprašal kralj.

"Torej poslušaj!" je dejal pušavnik. "Če bi večeraj ne imel sočutja z mano slabim možem, če bi ne bil namesto mene prekopaval teh gred, ampak bi se bil sam vrnil, tedaj bi te bil ta mož, tebi sovražni mož napadel, in ti bi moral bridko obžalovati, da nisi ostal pri meni. Torej je bil zate ravnopravi čas, da si prekopaval grede, in jaz sem bil zate najvažnejši človek, in najvažnejši posel zate je bil ta, da si meni storil dobro. In pozneje, ko je oni priletel, je bil ravnopravi čas, da si mu stregel, kajti če bi ne bil obvezal njegove rane, tedaj bi bil umrl, ne da bi se bil s tabo sprjaznjal. Torej je bil najvažnejši človek in kar si mu storil, je bilo najvažnejše opravilo. Zapomni si torej, da je en sam važen čas, ki morajo paziti nanj: sedanjost, in sicer je najvažnejši zategadelj, ker le trenutno razpolagamo s sanjami seboj; najvažnejši človek pa je tisti, ki nas z njim ravno tisti čas privede usoda skupaj, ker nikdar ne moremo vedeti, ali bomo imeli kdaj še s kakim drugim človekom opraviti: in najvažnejše opravilo je — dobro storiti temu človeku, ker je človek samo za ta namen poslan v življenje.